POROVNÁNÍ PŘÍJMOVÉ CHUDOBY V EU

Srovnání výsledků s využitím dvou odlišných přístupů k výpočtu hranice chudoby

Šárka Šustová
sarka.sustova@czso.cz, sarka.sustova@gmail.com
Český statistický úřad,
Katedra demografie a geodemografie
Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

V rámci posteru jsou srovnány úrovně příjmové chudoby s využitím dvou pojetí výpočtu hranice příjmové chudoby. První je založen na výpočtech hranic příjmové chudoby pro každou zemi odděleně, zatímco v rámci druhého je vypočtena jedna hranice chudoby pro všechny státy, celou EU. Výpočty vychází z dat EU-SILC 2009, ve kterém byli respondenti dotazováni na příjmy za rok 2008. Výjimkou je Velká Británie, kde je referenčním obdobím současná příjmová situaci v období šetření, tzn. jaro 2009. Do výpočtů nebyly zařazeny Německo a Slovinsko, které svá data k analytickým účelům neposkytují.

Výběrové šetření Životní podmínky (EU-SILC), které ČSÚ zajišťuje již od roku 2005, je celoevropské šetření o příjmech a životních podmínkách domácností. Hlavním cílem šetření je získávat dlouhodobě srovnatelná data týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Data získaná při šetření jsou využívána zejména v souvislosti se zkoumáním míry ohrožení chudobou a úrovně příjmové chudoby.

První přístup vychází z národních hranic a měr příjmové chudoby. Tyto ukazatele jsou běžně publikované Eurostatem. Tento způsob výpočtu je vhodný k hodnocení míry ohrožení příjmovou chudobou v jednotlivých státech, neboť hodnotí situaci v dané zemi bez ohledu na zbytek světa.

Nejnižší národní míru chudoby nalezneme v České republice (8,6 %), na Slovensku (11,0 %), v Nizozemsku (11,1 %) a Rakousku (12,0 %). Naopak mezi státy s nejvyšší mírou chudoby patří Litva (20,6 %), Bulharsko (21,8 %), Rumunsko (22,4 %) a Lotyšsko (25,7 %). Nejnižší příjmová úroveň a nejvyšší příjmová diferenciace jsou pravděpodobně příčinami toho, že Rumunsko a Bulharsko jsou státy s nejvyšší mírou chudoby, a to z hlediska obou pojetí.

Obr. 1 – Míra chudoby podle národních hranic chudoby

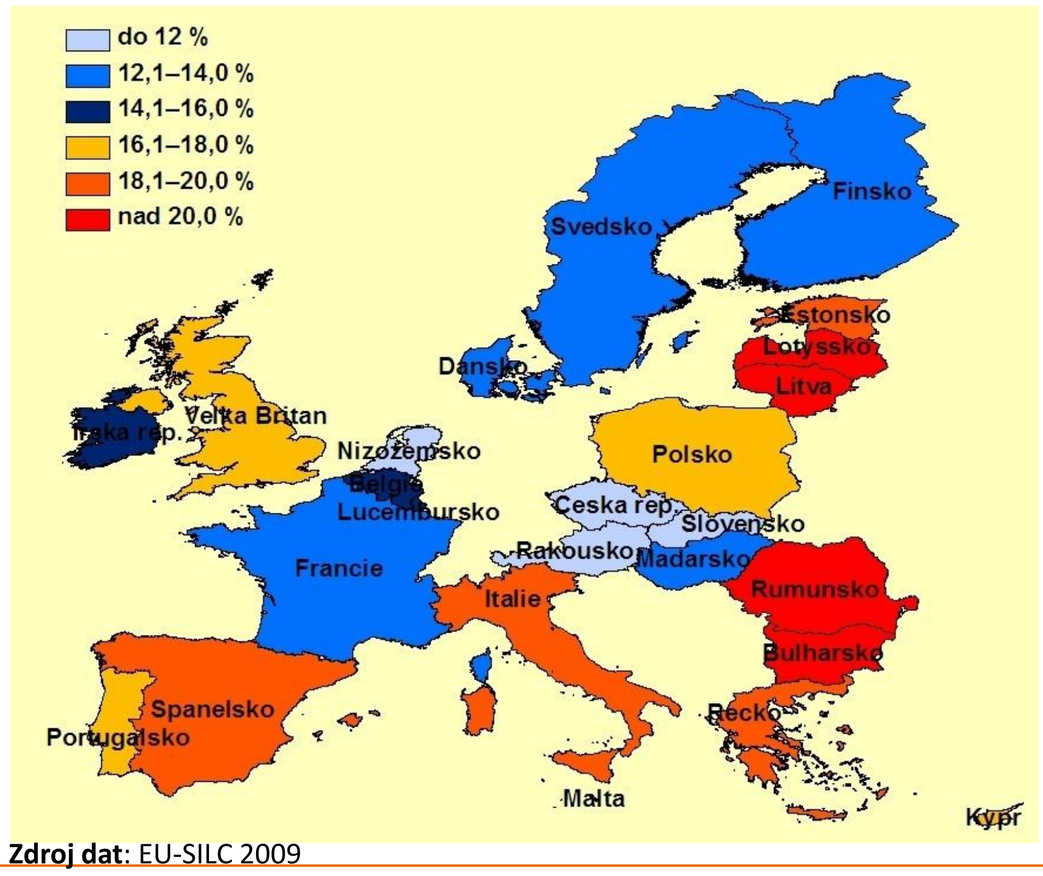

Zdroj dat: EU-SILC 2009

Obr. 2 – Míra chudoby podle evropské hranice chudoby

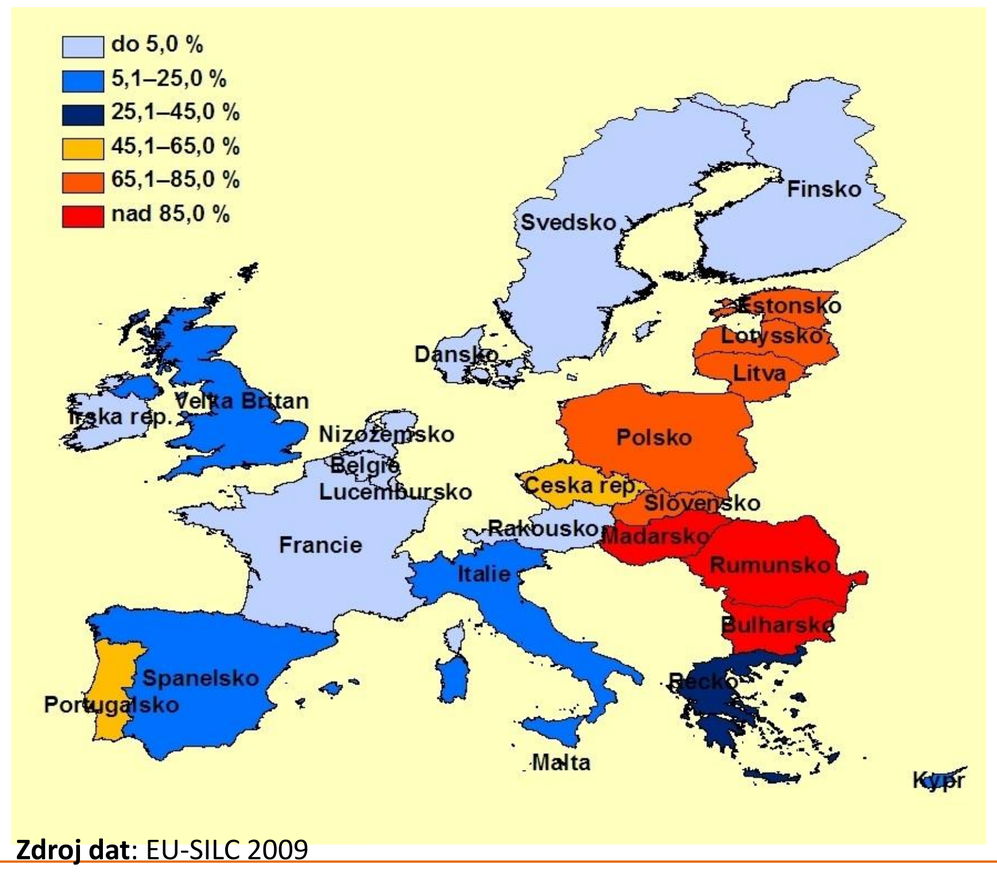

Zdroj dat: EU-SILC 2009

Druhé pojetí vychází z jedné hranice příjmové chudoby pro celou EU, která lépe odráží různou příjmovou úroveň v jednotlivých zemích, na druhou stranu nezohledňuje rozdílné daňové a sociální systémy v těchto zemích. Příjmy použité k výpočtu této hranice chudoby byly přepočteny na PPS (Purchasing Power Standard) za rok 2009, aby mohlo být provedeno srovnání jednotlivých států podle jejich kupní síly.

Celoevropská hranice příjmové chudoby činí 8 160 PPS. Míra ohrožení chudobou stanovená na základě celoevropské hranice příjmové chudoby činí 29,3 %. Existují značné rozdíly mezi starými (EU-15) a novými členskými státy. Míry chudoby v jednotlivých státech podle této hranice chudoby se pohybují od necelého 1 % (Lucembursko) do téměř 99 % (Rumunsko).

Česká republika je považována za jednu ze zemí s nejnižší úrovní příjmové chudoby, což je dokládáno na měrách příjmové chudoby založených na národní hranici chudoby. Nízké riziko chudoby je pravděpodobně důsledkem malé příjmové diferenciace. Z hlediska porovnání měr chudoby podle celoevropské hranice chudoby se ČR s mírou chudoby na úrovni 61,0 % nachází na 17. místě. Každý z obou přístupů má své opodstatnění a jejich rozdílnost ukazuje, jak je obtížné nalézt objektivní kritérium pro mezinárodní srovnávání.